

Abril.

Redacció i Administració:

R. Catalunya, 38, 1.

— Telèfon 17135 —

Preu: 50 cèntims

SUBSCRIPCIÓ:

6 pessetes trimestre

SETMANARI NACIONALISTA D'ESQUERRA

ANY I - NÚM. 8

SURT ELS DISSABTES

BARCELONA, 15 OCTUBRE 1938

Editorial

Una de les causes del nostre descens en l'índex de la riquesa de Catalunya, ha estat, la posada en pràctica, en moments crítics de guerra, d'unes tendències de caràcter econòmic, que no responien en res al temperament tradicional de la nació. Quan nosaltres parlàvem d'obrerisme incloïem sempre en la nostra concepció la defensa de les reivindicacions de totes les classes oprimides. Solament n'existia una, plena de llibertat a la seva manera, la que exercia la tirania, i concretada en la paraula: *capitalisme*. Era l'Alta Banca, el Trust, el Monopoli, les poderoses Societats anònimes, les que dirigien no tan sols el moviment econòmic del país, ans també la política general, bastint i fent caure governs, organitzant l'assassinat i la persecució, i fent imperar la misèria econòmica a tot aquell qui no s'ajupia davant seu. I bé, les altres, els obrers, els pagesos, els menestrals i artesans, els professionals i intel·lectuals, tots aquests, maldaven per unes reivindicacions humanes i justes que el nostre obrerisme sempre ha acollit. Va venir la guerra d'invasió, i tot seguit a Catalunya, es canalitzà les noves orientacions econòmiques en el Decret de Collectivitzacions, disposició que en el fons ja recull el nostre principi d'ajut a totes les classes sotmeses al jou del gran capital. Després, però, fou aquest Decret, vulnerat, per una Ordre creant els «agrupaments industrials», institució aquesta que alhora d'ésser una còpia dels funestos monopolis opressors, destruïa, expoliava, una de les branques, per quina reivindicació igualment maldàvem: la menestralia.

* * *

Han passat dos anys i escriu de guerra i hom parla de rectificar errors per qui detenta avui l'òrgan oficial de l'economia de Catalunya. Profundintzant on deuen ésser aquests errors, solament trobem que ens parlen — amb grans riallades de l'auditori — de les collectivitzacions de les «tisores» com feia temps a Sant Andreu ens parlaren de les de covès i cistells. Però tot això deu fer molt bonic a qui ho escolti a base de l'endemà fer el mateix que es feia abans o sigui no rectificar res del que un diumenge al matí va dir-se que es faria. I torna la mateixa política econòmica. La Gastronòmica no torna un establiment privat al seu propietari tot i tenint una sentència favorable del Sots-Secretari d'Economia. La «collectivitat X», d'Igualada, no admet igualment una resolució ferma d'Economia. I la pròpia Conselleria d'Economia, aquestes rectificacions!, obre un període d'informació per anar a expoliar uns menestrals mitjançant un nou «agrupament industrial», llegeixi's monopoli, que si diguéssim a què es dediquen igualment causariem, si no fos tot això massa seriós, les riallades més sorolloses d'aquell públic assidu concurrent a l'oratori dels eternals rectificadors.

Cal reaccionar davant aquest estat de coses. Prieto ens digué magistralment que és hora de preparar la pau. Fem el mateix al nostre país. Nacionalitzem els béns del gran capital mitjançant unes grans concentracions industrials, la direcció de les quals en tècnica i administratives pot ésser confiada al Sindicat, retornem a la iniciativa privada tot quant fins ara se li ha expoliat, i realitzem, en fi, una política eficient de reconstrucció econòmica del país, sense deixar de banda, totes aquelles conquestes del proletariat que per ésser justes han d'ésser respectades.

Femina

Per cada un dels nostres, deu dels vostres

Aquestes paraules — les que titulen l'escrit d'avui — les digué molt encertadament un Rei català. Veureu com anà la cosa — potser aquesta bella anècdota ja la sabeu, amics; és igual, sempre és plaent oir les magnífiques gestes que són fidel ressò del tremp de la nostra raça.

«Regnava a Catalunya el Rei Pere II — el que féu la guerra als francesos —. Per aquell temps s'acabava la guerra contra els soldats de Carles d'Anjou i bona part de la tropa catalana es trobava a Calàbria menant-hi una lluita encesa, quan un dia, una partida d'almogàvers es topà amb un escamot de francesos. Davant el nombre considerable d'aquests i dels pocs que ells eren, els almogàvers decidiren marxar a la muntanya — menys un que no tan llest com els altres, fou fet presoner pels francesos. Aquests el portaren al capítol dels soldats del Rei Carles, el Príncep de la Moreia, el qual, mirant-lo de cap a peus i veient-lo tant prim i desnerit i embrunit del sol, portant per tota vestimenta una cota sense camisa, unes calces de cuir i coberts els peus amb unes miserables espadnyes, també de cuir, li preguntà, estranyat, qui era.

El català li respongué que era almogàver, de la gent del Rei d'Aragó; contestant-li el príncep que si tots els homes del rei aragonès eren tan desnerits com ell, una gran voluntat i ardent havia d'haver-hi en ells per a ésser combatents.

Li replicà dignament el català, que si bé era cert que ell era el més mesquí de tots, no per això era feble pel combat, i que si en volia fer la prova, que prest estava a combatre amb qualsevol dels seus cavallers encara que portés tots els adiments del combat, empuyant el solament la seva llança i el seu coltell, demanant com a gràcia, si ell venia, que el deixés retornar a la seva Pàtria.

S'hi avingué el Príncep i un dels presents, cavaller de capa i espasa, es prestà a combatre amb l'almogàver — era el cavaller fornit, alt; invencible en el combat.

Ja al lloc prèviament escollit per a la batalla, el cavaller ben armat i genet del seu cavall, amb la llança baixa, anà a l'encontre del català. Aquest, quiet, el mirà com venia vers ell, i enarçant la fona, la disparà al pit del cavall. El cavall, ferit, caigué i amb ell arrossegà el seu cavaller. Llavors, l'almogàver, demostrant perícia i destresa en el combat, li saltà al costat desfent-li l'elm per tal de matar-lo.

El Príncep, però, que havia contemplat sorpresa la singular lluita del seu noble amb el català, el deturà en la seva

escomesa, declarant-lo vencedor absolut, emmenant-lo a la seva tenda per tal de donar-li la llibertat promesa com a premi del triomf.

L'almogàver arribà a Messina presentant-se al Rei Pere i explicant-li el fet que li havia ocorregut amb els francesos.

El Rei, digne rei d'un gran poble, noble de sentiments i cor sensible i amorós, envers els seus súbdits, féu que li presentessin deu francesos — que tenia presoners. Els agençà convenientment, enviant-los al Príncep de la Moreia amb l'encàrrec de que li diguessin que cada vegada que li enviés un català, ell li retornaria deu dels seus homes.

Aquell gran Rei, que tant bé coneixia la seva gent, sabia que cada català de llavors valia deu homes dels altres.

Heus aquí, doncs, l'anècdota que retrata d'una manera magnífica i vertadera el tremp i la valua dels nostres avantpassats.

Ara la gesta s'ha repetit: a la rera-guarda els obrers — principalment si treballen material de guerra — se superen per tal que no falti el més precís arreu on ells proveeixin amb la seva fabricació o producte, i als fronts de combat, els nostres heroics soldats es tripliquen ells mateixos i valen per deu, per aquests deu que el Rei Pere canvià amb un dels seus.

Dignes nets d'aquells almogàvers que emplenaren de glòria la nostra història!

La lluita es podria comparar: llavors el català portava una llança i la fona per tota defensa davant l'armament i la cota i el cavall del francès; així i tot, el català vencé.

Quin impuls l'empenyé a demanar combat per tal «si vençia» — i ell sabia que venceria —, retornar a la seva Pàtria? Ah, l'amor a la terra dona aquesta empena i aquest coratge que mogué el català; i vencé. El record dels seus, la seva homenia i el signe racial de la seva raça — la nostra raça el feren vencedor quan tot estava en contra d'ell.

Avui, passats centenars d'anys, els catalans d'ara també amb la força que els dona la veritat i amb el foc del sagrat amor a Catalunya, davant l'enemic poderós en armament i salvatgisme, vençen i venceran.

No, Catalunya, els seus homes — els nostres homes! — no fan recordar amb enyorança els almogàvers per valentia i coratge; saben fer honor al camí que, per enveja dels altres homes i salvació dels pobles i orgull de la Pàtria Catalana, els assenyalaren els nostres avantpassats.

ANTÒNIA ABELLÓ.

Esquerra Republicana de Catalunya, Acció Catalana Republicana i Estat Català, partits que representen la totalitat del moviment nacionalista de la nostra terra, han de maldar per una rectificació immediata de la política de l'actual Govern de la Generalitat en profit de la ràpida reconstrucció econòmica de Catalunya

JOVENTUT

JOVENTUTS ESCOLARS

Es un concepte força generalitzat creure que l'estudiant és un element incapacitat per a portar una actuació destacada en un pla polític.

Nosaltres, els que venim actuant amb la nostra personalitat d'escolars nacionals, sentim la necessitat de deixar fixada la nostra posició per a evitar els equívocs.

Enfront aquells partits polítics que han anul·lat la secció escolar dels seus rengles, nosaltres els que en el bienni negre mantenim viu el caliu de la democràcia i de la pàtria en la Catalunya humiliada i vexada pels dominadors — hem de declarar que considerem aquesta posició lògica.

Efectivament, som joventut al costat de la joventut; homes al costat dels homes.

Però, quan existeixen seccions femenines o que joventuts formades amb la finalitat d'agrupar un grup d'elements amb unes qualitats particulars, perquè la seva tasca sigui efectiva, no considerem il·lògica ni incomprendible l'existència de seccions escolars.

Pel sol fet d'ésser estudiants som revolucionaris — revolucionaris en el sentit etimològic de la paraula —. La nostra tasca és trencar amb els prejudicis per a descobrir i conquerir la veritat. I aquesta tasca, aquest comès, ens fa revolucionaris en tots els aspectes de la vida; en la que sempre estem disposats a lluitar per a realitzar aquest treball.

Estudiant és sinònim de revolucionari; de lluitador.

La pràctica ens ho demostra: sempre amb la joventut; formant la seva avantguarda, els estudiants, des de la Universitat, en el carrer, on calia hem actuat. El 19 de juliol érem els estudiants els que ens llançàrem al carrer per a contenir l'avanc feixista, sense cap mena de perjudici, al costat del poble; identificant-se amb ell, perquè efectivament ho era; en formava part integrant.

Aquell que en parlar de l'estudiant s'imagina un estament particular, separat de l'ambient popular, no pot ésser

una persona adaptada a les necessitats del moment; és encara un representant de les antigues concepcions, que avui amb els seus defensors, s'enfonsen als fronts del feix.

L'estudiant, és el poble.

L'estudiant encarna l'espiritualitat popular; la proclama. El poble a la vegada és estudiant, que va emmagatzemant experiència veritable, experiència per arribar, finalment, a la veritat, a la perfecció, a l'estabilització de la democràcia.

L'Exèrcit Popular deu als estudiants aquells llocs de responsabilitat que calia cobrir i acceptar. Des dels hospitals a les fàbriques que produeixen material de guerra, al front, on hi ha responsabilitat i perill hi ha estudiants disposats a sacrificar-se per la pàtria.

En el camp nacionalista, els estudiants han actuat sempre amb coratge, sense mesurar la dificultat del moment.

Avui, continuen al seu lloc. Disposats a complir el seu deure: assolir per Catalunya la cultura, que el feix vol arrabassar-li i que és la base del desenvolupament d'aquest poble que ha actuat sempre com a estudiant i en conseqüència com a paladí de la pau i la democràcia.

Nosaltres, els estudiants catalans, continuem precisament tan fermes en el nostre lloc; tan enèrgics i terminants en prendre aquesta resolució, perquè com estudiants veritables, ens sentim orgullosos d'èsser fills d'aquest poble que tan bé encarna el nostre ideal.

Catalunya, té, doncs, en els estudiants els seus defensors més decidits, en el moment de guerra o de perill per la seva integritat; com a fonaments de la seva glòria quan vulgui engrandir els seus límits intel·lectuals; com a forjadors del seu esdevenidor quan l'hàgim de construir.

Volem repetir-ho: som joventut al costat de la joventut. En conseqüència, tenim els deures que acceptem íntegrament, d'aquesta.

L'ATEMPTAT A HITLER

Per LLUM VALLS

Per als joves catalans que considerem la comprensió necessària com a base de tota actuació pública, és una afirmació de la lògica de la nostra posició observar el disgust amb què s'accepta, i les protestes que provoca la incomprensió alemanya.

Hitler, que potser es creu omnipotent, i que molt bé podria encarregar qualsevol dia, la confecció d'una «Eneida» a un poeta adulator que l'envolti, per a descobrir la seva procedència divina; ha iniciat amb més agressivitat que mai la seva campanya contra aquells que no accepten les seves directrius o que tenen quelcom de sospitosos.

Es fàcil de comprovar, però, — i ens satisfà profundament —, que la seva actuació lluny de desvetllar l'entusiasme que ell desitja, és acceptada amb un posat de rebèl·lia, per aquells que estan sotmesos al seu domini. Ens referim a l'atemptat del que ha estat objecte fa alguns dies, mostra patent de l'existència d'un nucli de protesta.

Deiem que ens satisfia aquest fet, perquè ens demostra, que en aquesta Europa tan desmoralitzada, encara existeix un sentiment de rebèl·lia que ja és sinònim de dignitat ferida i disposada a exigir una reparació.

I és que fóra molt trist pensar que solament nosaltres sentim la necessitat de la llibertat, que cal a tots els homes i els pobles per a viure. Fóra lamentable no ja per a nosaltres, sinó per als que

havien perdut la consciència d'aquesta necessitat capital.

Nosaltres al cap i a la fi, sols ens exposàvem a la mort i amb una història pletòrica d'exemples, en la que cada full és la relació d'un acte heroic, prou mostrem que preferim la mort a l'esclavatge.

La matèria prou és susceptible de patir totes les humiliacions; l'esperit no les suporta però s'enlaire i amb les vexacions es dignifica i s'enforteix per encarnar el seu esperit en un acte de rebèl·lia tot just les circumstàncies ho permeten.

Aquesta fóra l'odisea de Catalunya en els pitjors dels casos: quan no restés en peu un sol heroi per a defensar Catalunya; quan tots ells haguessin estat víctimes de la follia de l'enemic.

Tots sabem, però, que després d'aquest nou onze de setembre, vindria una nova Renaixença i que en ella Catalunya fóra més catalana, més democràtica que mai.

A Europa d'avui en canvi, no accepta aquest procés lògic per a Catalunya.

S'ha doblegat; ha acceptat l'opressió abans que aquesta descarregués la seva fúria damunt els pobles que volia tiranitzar. I això, ja no és resignació al davant de l'inevitable. És covardia.

Aquest atemptat contra el fùhrer és un moment de regressió a l'antiga ardidesa; a l'orgull oblidat?

El temps ens ho dirà.

De moment l'acció en si és simpàtica. Aquest acte d'odi espontani té un

CAMINS DE DOLOR

Poemes de la nostra guerra

IV

L'INFANT I LA MARE

—¿On anat, el pare, mare;
que ha marxat tan de mati?
I m'ha besat amb uns besos
humits com el serenil...
—Se n'anat a defensar-te
de l'invasor assassil
—¿Per què va tot sol, el pare,
i no s'ha m'endut a mi?
—Va a la guerra com els homes,
hi ha llegies de mal camí...
—¿Ha marxat molt lluny, el pare,
que plorave quant sortí?
—Als líndars de nostra Pàtria,
que l'enemic ja és ací...
—¿Els homes, per què guerregen,
si és el cel tan blau i fi?
—N'hi han que com el teu pare,
per un estel roig, carmí.
—Es l'estel que jo voldria!
Ai, mare... que em fan glatíl...
—Es l'estel que jo et daria
si sols depengués de mil...
—¿I tornarà prompte el pare;
quin jorn el veure'm ací?
—Al florir les ginesteres,
les roses, i el llesamí!
—¿I quan a la llar retorni,
ja retrobarà el camí?
—Els set colors que hi ha als núvols
bé diuen que serà així...

R. MASSIP I TARRAGÓ

significat profund i per això ens hi sentim solidaritzats.

El dictador del Reich continua foll la seva obra destructora; els catòlics austríacs; els jueus són víctimes de la seva bogeria.

Nosaltres, mentrestant, continuem fermes en el nostre lloc. Defensant la integritat de la nostra terra; la condició d'humans, el nostre futur, la cultura, la pau.

Aquells que sentin ara damunt la

seva pell la petja de la maldat del feix sigui quina sigui la seva condició, compendran el motiu de la nostra resistència i l'admiraran.

Nosaltres ens sentim orgullosos de la nostra gesta. Continuem disposats a afiançar la democràcia.

La comprensió com a base; el coratge com a fórmula de tota actuació.

Esperant decidits el futur.

COMENTARIS D'UN ESTUDIANT COMBATENT

Andreu Xandri i Anna M. Font

Per J. SUBIRATS I PINYANA

Cal'només haver conegut un xic a Andreu Xandri i Anna M. Font, per a poder escriure en el seu record tants mots com es vulguin. Si em demanessin una definició lacònica de l'esperit de cadascun d'ells, diria, que Xandri ha estat l'ànima de l'organització, èxit i adaptació a la guerra de les activitats dels estudiants de Catalunya; Anna M. Font, ha estat la dona jove, intel·ligent, dinàmica, activa, treballadora incansable, que, quan les necessitats de la guerra ha fet que els estudiants catalans es quedessin mancats dels seus homes dirigents, es feu càrrec ella de la tasca i enmig de totes les dificultats, obstacles i entrebancs, sabé ésser, en tot moment, la representant genuïna de tots els estudiants combatents i la seguidora i realitzadora dels grans projectes que deixaren en marxar a complir el nostre deure de catalans i demòcrates.

Es suficient que digui que era un gran amic de Xandri i d'Anna M., i que estàvem junts al Consell Nacional de la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya, que els apreciava i coneixia de prop la seva tasca, perquè em sigui permès expressar el meu sentiment sin-

cer i profund per aquesta gran pèrdua que hem tingut els estudiants catalans.

Xandri morí allí on han mort tants amics i companys d'estudi: al front de lluita, cara a l'enemic, a la 43 Divisió de la que l'havien fet capità. Anna M. Font ha mort potser d'excés de treball i quan la seva presència a la F. N. E. C. era més imprescindible.

Des del lloc de campanya estant i creient-me interpretar el sentiment unànime de tots els estudiants catalans que empenyen l'arma defensant la cultura i independència de la nostra Pàtria, vull, recordant a aquests companys caiguts, i dirigint-me als nous dirigents de la nostra massa estudiantil, els que s'han incorporat recentment a les tasques directives de la nostra organització, dir-los-hi tinguin ben present el record de Xandri i d'Anna M., que es facin ressò de les seves aspiracions i de les directrius per ells fixades i que compleixin i es facin càrrec de la necessitat de desenvolupar una tasca intensa, potser esgotadora, per encarrilar i portar a l'entitat que aplega a tots els estudiants de Catalunya, pel camí de treball i èxits que es requereix.

P. C. 1 - X - 38.

UNA DONA DE CATALUNYA

Suara s'ha acomplert el segon aniversari de la mort de Lina Odena.

Lina Odena fou, en la vida i en la mort, una gran lluitadora, d'aquella mena de lluitadors que no vacillen en afrontar-se amb tots els avatars quan es tracta de defensar una causa justa.

Femenina, com s'escau en una dona de gran cor, la seva feminitat no li restava ni un grau del seu entusiasme per

a la lluita. Estimava els obrers, els seus germans, i a l'escalf de llurs necessitats havia bastit il·lusions de milloraments i superacions en l'ordre social.

Aspirava a una millor justícia; a una superestructura del món. Treballadora incansable, recorria tots els llocs on sabia que la seva voluntat podia ésser profitosa per l'anhel que la impulsava.

Considerava tots els obrers del món

